

KÖZÉPKORI HUNGARICÁK ÉS PECSÉTEK KASSA VÁROS LEVÉLTÁRÁBAN (*Archivum Secretum*)*

Kassa Város Levéltárának kapuját első ízben a Campus Hungary külföldi szakmai gyakorlat ösztöndíjprogram keretében, 2013 februárjában léptem át.¹ Azóta többször – hosszabb-rövidebb időre – visszatértem, hogy szinte kimeríthetetlennek tűnő iratanyagát tanulmányozzam. A gyakorlatát itt töltő középkorkutató különösen szerencsésnek érezheti magát, hiszen a levéltár egyike a legnagyobb magyar középkori iratanyaggal rendelkező levéltáraknak. A levéltár vezetőségének és munkatársainak köszönhetően páratlan lehetőségem nyílt az anyag tanulmányozására.² Munkám során elsősorban a Titkos Levéltár (*Archivum Secretum*) anyagával foglalkoztam. Az iratok feldolgozása (digitalizálása) közben hangsúlyt fektettem a megmaradt pecsétek rögzítésére, rendszerezésére. A több mint 1100 eredeti oklevél közel fele ma is hordoz értelmezhető, azonosítható, ép vagy töredékes pecsétet. Tekintve, hogy ezek abszolút nem vizsgálhatók a Magyar Nemzeti Levéltár Diplomatikai Fényképgyűjteményén keresztül – sem mikrofilmen, sem online – fontosnak tartottam, hogy egy mutatót készítsek róla levéltári segédletként.³ A munka során lettem rá figyelmes, hogy a Magyar Nemzeti Levéltár Országos Levéltárának (MNL OL) Diplomatikai Fényképgyűjteményéből több oklevél, helyenként egész *fasciculusok* hiányoznak. Ezért úgy gondoltam, hogy a pecsétannal foglalkozókon túl, más középkorkutatók számára is érdekes lehet egy részletes jelentés a munkámról. Tanulmányomban arra vállalkozom, hogy a Titkos Levéltár ismeretlen, *Hungaricának* tekinthető okleveleiről részletes jegyzéket adjak, valamint az itt fellelhető középkori pecsétekről informatív, részletes mutatót készítsek.

Bevezetésként egy rövid áttekintést kívánok nyújtani a levéltár történetéről. A város levéltára organikusán fejlődött a várossal. A település első írásos emléke

* A szerző a kézirat leadásakor a MTA–DE Lendület „Magyarország a Középkori Európában” Kutatócsoport tagja volt. A tanulmány elkészítéséhez nagy segítséget nyújtott a Visegrad Scholarship Program és a Univerzita Pavol Jozefa Šafárikav Košiciach Történelmi Intézetének munkatársai.

¹ 2013. március 1 – 2013. augusztus 31. (CHP/5-91/2013.)

² Kifejezett hálával tartozom Mária Hajdúová akkori levéltárigazgatónak, valamint Gabriel Szeghynnek, Peter Annanak, Martin Bartošnak, akik mindig készséggel álltak segítségemre.

³ Ismereteim szerint külföldi levéltári anyagról részletes mutató eddig nem készült. Az Országos Levéltár Diplomatikai Levéltáráról is csupán 1888-ban Csánki Dezső készített mutatót. Csánki Dezső: *A Magyar Királyi Országos Levéltár Diplomatikai Osztályban őrzött pecsétek mutatója*. Budapest, 1899.

1230-ból való, melyben Kassát „villa Cassa”-ként említik. Az 1342-ből és 1347-ből származó jogok alapján Kassa szabad királyi város lett. 1369-ben Nagy Lajos király címert adományozott Kassának. Ez volt az első olyan városi címer Európában, melyet királyi oklevél erősített meg. Címerét később Luxemburgi Zsigmond, V. László és II. Ulászló is megújította.⁴ A 15. századra Buda után a legfontosabb magyarországi város lett, egyike a hét, majd nyolc tárnoki városnak, és a *Pentapolitana* (Kassa, Bártfa, Eperjes, Lőcse, Kisszeben), majd *Hexapolitana* (Késmárkkal együtt) északkeleti városi csoportosulás vezetője.⁵ A levéltár mindvégig a város vezetőségének fenntartásában és kezelésében állt, és áll egyedülálló módon ma is. 2003-tól Szlovákia egyetlen olyan közlevéltára, mely nem állami, hanem városi kezelésben van. A levéltárat több ízben átrendezték, készítettek hozzá mutatókat. Johan Scheutzlich (1503–1512) még a középkor végén a város privilégiumaira vonatkozó anyagokat egy egységbe rendezte (*Elenchus Jurium et privilegiorum Civitatis Cassoviensis*). A második nagyobb rendezést Franz Anton Schwartzenbach levéltárnok végezte 1739-től. Haláláig, 1764-ig időrendi sorrendbe rendezte az archívumot. Témák szerint csoportokra osztotta a legfontosabb jogbiztosító iratokat, és létrehozta a *Tabularium metropolitanae a Superiori Hungaria Regiae et liberalis civitas Cassoviensis* c. gyűjteményt két kötetben. Az elsőben az *Archivum Secretum*, vagyis a Titkos Levéltár anyaga kapott helyet, mely az 1239–1705-as évkörből tartalmaz okleveleket.⁶ Az általa kialakított rendszer a mai napig létezik, és ennek keretében őrzik ma is az okleveleket.

A Titkos Levéltáron kívül létrehozta a később róla elnevezett gyűjteményt, a *Schwartzenbachianat*. Munkáját a 19. század elején Jozef Schram folytatta (*Schramianum*) 1822-ig. A 19. század végén a város vezetése, elsősorban Éder Gyula főjegyző közbenjárására új, saját épületet kapott a levéltár. Az új épületben a korban modernnek számító, igényes kivitelezésű kutatószobát állítottak fel.⁷ 1885-től 1918-ig a levéltár vezetője Kemény Lajos volt (1859–1927), aki mellett, hogy segítette az ide érkező kutatók munkáját, számos forrást publikált a városi anyagból, többek között a *Történelmi Tár*, az *Archaeológiai Értesítő* és több vármegyei folyóirat hasábján, mint például az *Adalékok Zemplén vármegye történetéhez*, vagy a *Történelmi közlemények Abauj-Torna vármegye és Kassa múltjából*.⁸ A második világháború után a levéltár nehéz körülmények közé került. Csúpan az

⁴ Kemény Lajos: Kassa város czimerlevelei. *Turul*, 1905. 4. sz. 167–172.

⁵ Halaga R. Ondrej: A kassai városi könyvek (1394–1737). *Levéltári Híradó*, 1957. 3–4. sz. 518–549., 518.

⁶ Kemény Lajos: Kassa Város Levéltára. *Magyar Könyvszemle, Új folyam*, 3. kötet, 1895. 3. sz. 227–234. Lásd még Pálffy Ilona: Városi levéltáraink kezdetei. *Levéltári Közlemények*, 1940–1941. 351–379., különösen 360.

⁷ Szilágyi Sándor: A kassai levéltár új rendezése. *Századok*, 1882. 603–608.

⁸ Bár a korszak sajátosságaként ezek jórészt „oklevélkalászatok” az Árpád-kortól a 17. századig, Kemény Lajos munkássága, melyet a *Magyar Művészet* 1927. évi folyamának 542. oldalán kortársai is dicsértek, egy méltó összefoglalásért kiált.

ambiciózus Ondrej R. Halaga levéltárosnak köszönhető, hogy nem olvasztották be az állami intézményrendszerbe. Kitartásának eredményeként maradhatott fenn és működhett a levéltár a korábbi keretek között.

A Titkos Levéltár sokáig zárt volt a kutatók előtt. Négy titkos zárral ellátott szekrényben őrizték az okleveleket, a szekrény kinyitásához két kulcsra volt szükség. Az egyik a levéltárnoknál, a másik a polgármesternél volt. Itt 1082 darab eredeti oklevelet, benne ennél több oklevélszöveget őriznek. Ezek a város jogaihoz kapcsolódnak: itt őrzik például a város jelenlegi és volt birtokairól szóló adományleveleket, és ide kerültek a nemesi és polgári családok okiratai is. Ezekből 529 darab hordoz ma is azonosítható vagy értelmezhető pecsétet. A legjobb minőségű pecsétek függőpecsétként maradtak fenn, de szép számmal találunk rányomott pecsétet is. A zárópecsétek jellegüknél fogva gyakran megsemmisültek. Az okleveleket egyesével, külön borítékban helyezték el. Témák szerint *fasciculus*okat alakítottak ki (pl. *Privilegium*), bennük pedig *numerus*-szal jelezték az okleveleket.⁹

⁹Kemény: *Kassa Város Levéltára...* passim.

Az MNL OL Diplomatikai Fényképgyűjteményéből hiányzó oklevelek

A magyar középkor forrásadottságainak nehézségeit mindannyian ismerjük. Éppen ezért az ún. Hungarica-kutatás fontosságát már a 19. század folyamán felismerték, és az a 19–20. század fordulóján szervezett keretek között működött. Ennek mérföldköveit a tematikus forrásközlő sorozatok elindítása, majd az 1920-as években a Collegium Hungaricum intézményrendszerének kiépülése képezték. A trianoni békeszerződés – mint sok minden más – ezt a kutatási projektet is felülírta. Hungarica-anyaggá váltak a felső-magyarországi városok, így Kassa város iratanyaga is. Ezek feltárására a technika fejlődésével új módszert alkalmaztak: a mikrofilmezést. Rövid idő alatt nagyobb levéltári anyagot tudtak rögzíteni, a feldolgozásuk pedig otthon elvégezhető volt. Fekete Nagy Antal és Ila Bálint volt az első, akik 1935-ben a szepesi káptalan hiteleshelyi levéltárát ezzel a módszerrel kutatták. A Hungarica-kutatás ettől kezdve a hosszabb-rövidebb kutatóutak során kijelölt iratanyag mikrofilmezésével történt. Részletes folyamata Borsa Iván és Kollega Tarsoly István a *Levéltári Szemle* hasábjain megjelent írásai révén követhető vissza.¹⁰ Az eredménye pedig a Borsa által megálmodott és kivitelezett, Ráczy Györgynek köszönhetően továbbfejlesztett és online elérhetővé tett *Collectio Diplomatica Hungarica* adatbázisban látható.¹¹

A *Levéltári Szemle*ben publikált jelentések segítségével végigkövethetjük a Kassa Város Levéltárában végzett mikrofilmezés történetét. Az *Archivum Secretum* egészét – nem csak a Mohács előtti anyagot – először 1962-ben filmezték, majd 1963-ban, 1972–74-ben, és 1977-ben is rögzítettek felvételeket az oklevelekről.¹² A középkori iratok fotói a DF 269 061. – 269 877., DF 269 881. – 270 045., DF 271 024. – 271 060. számokat kapták a gyűjteményben. Úgy tűnik, hogy egy-két különálló hiányt leszámítva, három nagyobb, komplett egység került el a mikrofilmezők figyelmét. Az egyik az E2 (*Nundinae*) *fasciculus* hat darab oklevele, ez főképp Kassa város vásári privilégiumainak okleveleit tartalmazza.¹³ A másikat az F (*Telonium*) Nr. 95–122. között őrzött dokumentumok képezik, melyek adóügyekkel foglalkoz-

¹⁰ A Hungaricákról Borsa Iván: A magyar medievisztika forráskérdései. (Medievisztika és levéltári anyag). *Levéltári Közlemények*, 1974. 103–121.; Uő: A hungarikakutatás aktuális kérdései. *Levéltári Szemle*, 1986. 2. sz. 8–13.; Kollega Tarsoly István: Levéltári hungarika kutatás. *Levéltári Szemle*, 1992. 2. sz. 40–52.; Arany Krisztina: A levéltári hungarikakutatás helyzete, feladatai, lehetőségei a Magyar Nemzeti Levéltárban. *Levéltári Szemle*, 2019. 5–20.

¹¹ A középkori Magyarország levéltári forrásainak adatbázisa (DL–DF 4.2.). CD–ROM. Szerk. Ráczy György. Budapest, 2003. 2009-től online: *Collectio Hungarica Diplomatica*. (Szerk. Ráczy György.) <http://mol.arcanum.hu/dldf>. 2015-től a Hungaricana adatbázisán belül: <https://archives.hungaricana.hu/hu/charters/>. Utolsó letöltés ideje: 2019. január 10.)

¹² Borsa Iván és Balázs Péter az Országos Levéltár Filmtárának gyarapodásáról készített jelentései alapján a *Levéltári Szemlékből*.

¹³ Természetesen az okleveleket – elsősorban Osváth Gyula munkájának köszönhetően – a történettudomány régóta ismerte. Osváth Gyula: *Adalékok Kassa város közjogi helyzetéhez és közigazgatási szervezetéhez I. Lipót koráig*. Kassa, 1918, 91–101. Kassa kereskedelmével legutóbb Weisz

nak. A harmadik pedig az egykori Sztáncs, későbbi Isztáncs, ma Stanča birtokra vonatkozó iratok, melyek fontos adatokat tartalmaznak elsősorban a Sztáncsi család történetére vonatkozóan.¹⁴ Fontos megjegyezni, hogy a levéltári mutató szerint további 14 darab iratot őriztek még ebben az egységben, de azok már a mikrofilmzés idején nem voltak a helyükön (azóta sem kerültek vissza).¹⁵

A hiányzó oklevelek közül pecsét-történeti érdekességként két példányt emelnék ki. Az E2 (*Nundinae*) Nr. 2. oklevelet I. Lajos király 1347. július 28-án adta ki és erősítette meg első felségpecsétjével, hasonlóan az E2 (*Nundinae*) Nr. 1. oklevélhez. Míg utóbbi megerősítésre került a második felségpecsétjével is – az első felségpecsét tipáriumának 1363-as elrablása miatt¹⁶ –, addig az előbbi nem.¹⁷ A másik oklevél az F (*Telonium*) Nr. 102. jelzet alatt található. Mátyás király halálát követően, 1490. április 24-én került kiadásra Budán, és nem kevesebb, mint 11 pecséttel erősítették meg. Az oklevelet Kubinyi András is ismerte, így a királyi tanács összetételének vizsgálata során fel is használta, bár csak a világi előkelők nevét listázta.¹⁸

Alább listáztam a DF-ből hiányzó 44 darab oklevelet néhány alapvető adattal. Ahol ez módomban állt, ott feltüntettem az irat kiadását, regesztáját. Hat oklevél napi keltét a bizonytalan olvasat miatt nem adtam meg. Az azonos betűvel jelölt *fasciculus*okat a fizikai elrendezésük alapján sorszámoztam (pl. E1 és E2), valamint zárójelben feltüntettem az egység leltárkönyvi megnevezését is (pl. *Nundinae*).

1) 1347. júl. 28. Buda. I. Lajos király. E2 (*Nundinae*) Nr. 1.¹⁹

2) 1347. júl. 28. Buda. I. Lajos király. E2 (*Nundinae*) Nr. 2.²⁰

Boglárka foglalkozott, részletesen elemezve az okleveleket. Weisz Boglárka: Kassa kereskedelmi életének jogi háttere a középkorban. I. In: *Arcana tabularii: Tanulmányok Solymosi László tiszteletére*. I–II. Szerk. Bárány Attila – Dreska Gábor – Szovák Kornél. Debrecen – Budapest, 2014, II. 899–908.; Uő: Kassa kereskedelmi életének jogi háttere a középkorban. II. In: *Kassa az európai történelem kontextusában*. Szerk. Hajdu Mária – Bartoš Martin. Kassa, 2014, 94–111.

¹⁴Néhány adatot magam is felhasználtam már a család történetére vonatkozóan. Lásd Novák Ádám: A terebesi Perényi család familiárisi hálózata. In: *Középkortörténeti tanulmányok 10*. Szerk. Szanka Brigitta – Szolnoki Zoltán – Nagy Zsolt Dezső – Bíró Dorottya. Szeged, 2018, 183–208.

¹⁵B (*Privilegium*) Nr. 24.; F (*Telonium*) Nr. 94.; K1 (*Forró*) Nr. 6.; O (*Radács Berki Berzenkeet Dobrova*) Nr. 8., 10–12., 14–15., 17.; MM15 (*Lazov*) Nr. 3.; PP (*Appendix*) Nr. 31A., 82–83.

¹⁶Bánda Zsuzsanna: A Magyar Országos Levéltár 1982. évi (állandó és időszakos) kiállításainak katalógusai: a Magyar Országos Levéltár Anjou-kori pecsétkiállítása, 1982. szept. 22-től. *Levéltári Közlemények*, 1982. 1. sz. 165–199., 170. 10. sz.

¹⁷Lásd Weisz Boglárka 13. sz. jegyzetben idézett munkáit.

¹⁸Kubinyi András: Bárók a királyi tanácsban Mátyás és II. Ulászló idejében. *Századok*, 1988. 1–2. sz. 147–213., 199.

¹⁹Osváth: i. m. VI/A. 91–93. *Anjou-kori oklevéltár. Documenta res Hungaricas tempore regum Andegavensium illustrantia I–XV., XVII., XIX–XXXIV., XXXVIII., XL*. Szerk. Almási Tibor – Blazovich László – Géczy Lajos – Kőfalvi Tamás – Kristó Gyula – Makk Ferenc – Piti Ferenc – Sebők Ferenc – Tóth Ildikó – Teisler Éva – B. Halász Éva – Rábai Krisztina. Budapest – Szeged, 1990. XXXI. 389. 741. sz.

²⁰Osváth: i. m. VI/B. 94–96.; *Anjou-kori oklevéltár...* XXXI. 388–389. 740. sz.

- 3) 1347. aug. 29. Visegrád. I. Lajos király. NN (Miscellanea) Nr. 19.
- 4) 1347. okt. 18. Buda. I. Lajos király. E2 (Nundinae) Nr. 3.²¹
- 5) 1355. okt. 24. Visegrád. I. Lajos király. E2 (Nundinae) Nr. 4.²²
- 6) 1359. máj. 3. Visegrád. Csák nembeli Ugrin fia Miklós országbíró. AA1 (Stanch) Nr. 1.
- 7) 1360. márc. 19. Visegrád. I. Lajos király. AA1 (Stanch) Nr. 2.
- 8) 1385. dec. 11. Leleszi konvent. AA1 (Stanch) Nr. 3.²³
- 9) 1392. nov. 30. Buda. I. Zsigmond király. E2 (Nundinae) Nr. 5.²⁴
- 10) 1393. szept. 30. – okt. 7.²⁵ Sárospatak. Ilsvai Leusták nádor. AA1 (Stanch) Nr. 4.²⁶
- 11) 1417. febr. 6. Konstanz. I. Zsigmond király. D (Depositorium) Nr. 20.
- 12) 1429. nov. 26. Pozsony. I. Zsigmond király. NN (Appendix) Nr. 55.
- 13) 1452. nov. 12. Cromer István kassai bíró. C (Ecclesia) Nr. 7.
- 14) 1482. márc. 3. Ország Mihály nádor. F (Telonium) Nr. 95.
- 15) 1483. júl. 18. Buda. I. Mátyás király. F (Telonium) Nr. 96.
- 16) 1483. júl. 18. Buda. I. Mátyás király. (Telonium) Nr. 97.
- 17) 1484. febr. 14. Buda. I. Mátyás király. F (Telonium) Nr. 98.
- 18) 1484. máj. 6. Buda. I. Mátyás király. F (Telonium) Nr. 99.
- 19) 1484. jún. 30. Buda. I. Mátyás király. F (Telonium) Nr. 100.
- 20) 1486. febr. 6. Gömör. Gömör megye. U1 (Bekeni) Nr. 39/B.
- 21) 1490. ápr. 24. Buda. Beatrix királyné és az országnagyok. F (Telonium) Nr. 102.
- 22) 1491. okt. 6. Esztergom. Beatrix királyné. F (Telonium) Nr. 101.
- 23) 1492. júl. 8. Buda. II. Ulászló király. F (Telonium) Nr. 104.
- 24) 1492. júl. 8. Buda. II. Ulászló király. F (Telonium) Nr. 107.
- 25) 1492. júl. 28. Buda. II. Ulászló király. F (Telonium) Nr. 108.
- 26) 1492. aug. 17. Buda. II. Ulászló király. F (Telonium) Nr. 103.
- 27) 1492. aug. 21. Buda. Szegedi Lukács boszniai püspök. F (Telonium) Nr. 109.
- 28) 1492. Buda. II. Ulászló király. F (Telonium) Nr. 105.

²¹ Osváth: i. m. VI/C. 96–98.; *Anjou-kori oklevéltár*. XXXI. 501–502. 978. sz.

²² Osváth: i. m. VI/D. 98–99.

²³ Regeszta: Kemény Lajos: Zempléni vonatkozású iratok Kassa város levéltárában. (1347–1393). *Adalékok Zemplén vármegye történetéhez*, 1913. 217. XXXI. sz.

²⁴ Osváth: i. m. VI/E. 99–100.

²⁵ Napi dátumának feloldása nehézkes. Ilsvai Leusták nádor 1393-ban a megadott napok között tartott gyűlést Patakon. Vö. *Zsigmondkori oklevéltár I–II/1–2* (1387–1410). Összeállította: Mályusz Elemér; III–VII (1411–1420). Mályusz Elemér kéziratát kiegészítette és szerkesztette Borsa Iván; VIII–IX (1421–1422). Borsa Iván, C. Tóth Norbert; X (1423). C. Tóth Norbert; XI. (1424) Neumann Tibor, C. Tóth Norbert; XII. (1425). Közzéteszi C. Tóth Norbert, Lakatos Bálint; XIII. (1426) Közzéteszi C. Tóth Norbert, Mikó Gábor, Lakatos Bálint közreműködésével. Budapest, 1951 /A Magyar Országos Levéltár kiadványai II. Forráskiadványok I/, 3–4, 22, 25, 27, 32, 37, 39, 41, 43, 49, 52, 55. I. 3115., 3121., 3129–31., 3134., 3137–8. sz.

²⁶ Regeszta: Kemény: *Zempléni vonatkozású...* 218. XXXII. sz.

- 29) 1492. Buda. II. Ulászló király. F (Telonium) Nr. 106.
- 30) 1497. Szepesi káptalan. F (Telonium) Nr. 110.
- 31) 1498. jan. 14. Buda. II. Ulászló király. F (Telonium) Nr. 113.
- 32) 1498. máj. 29. Buda. II. Ulászló király. F (Telonium) Nr. 112.
- 33) 1498. okt. 9. Buda. II. Ulászló király. F (Telonium) Nr. 111.
- 34) 1499. márc. 21. Buda. II. Ulászló király. F (Telonium) Nr. 114.
- 35) 1500. máj. 25. Buda. II. Ulászló király. F (Telonium) Nr. 115.
- 36) 1500. aug. 11. Buda. II. Ulászló király. F (Telonium) Nr. 116.
- 37) 1510. jan. 20. Prága. II. Ulászló király. K1 (Forró) Nr. 5.
- 38) 1517. máj. 24. Buda. II. Lajos. E2 (Nundinae) Nr. 6.²⁷
- 39) 1517. júl. 16. Sáros. Sáros megye. F (Telonium) Nr. 119.
- 40) 1517. dec. 14. Kassa. Pelsőci Bebek János. F (Telonium) Nr. 117.
- 41) 1517. Sáros. Sáros megye. F (Telonium) Nr. 118.
- 42) 1519. júl. 29. Jászói konvent. F (Telonium) Nr. 120.
- 43) 1519. Jászói konvent. F (Telonium) Nr. 121.
- 44) 1526. Jászói konvent. F (Telonium) Nr. 122.

²⁷Osváth: i. m. VI/F. 100–101.

Pecsétmutató

A Titkos Levéltár pecsétanyagára támaszkodva 2014-ben mutattam be IV. László feleségének, Anjou Izabella (Erzsébet) királyné második felségpecsétjének egy ép példányát.²⁸ Írásomban rámutattam, a *Corpus Sigillorum Hungariae Mediaevalis c.* sorozat²⁹ köteteinek elkészítéséhez – amennyiben szfragisztikai szempontból a teljességre törekszünk – nem lehet csupán az MNL OL Diplomatikai Levéltárát, az elérhető pecsétmásolat-gyűjteményeket használni. Ez az eset egyúttal a középkori magyar pecsétanyag felkutatásának nehézségeit is jól mutatja. Az oklevelek maguk rendkívül jól kereshetőek a DL–DF online adatbázisában, de a DF jó része csak fekete-fehér fényképmásolatban tekinthető meg online, ami nem teszi lehetővé a pecsétek vizsgálatát.³⁰ A helyszíni kutatás előtt a legtöbb esetben még annak megállapítására sem nyílik lehetőség, hogy a pecsét ép-e vagy sem. Ha az Árpád-házi uralkodói pecsétek tekintetében sem könnyű az összes pecsét felkutatása, a későbbi korszakok esetében ugyanez a feladat még nagyobb nehézséget jelent. Az Árpád-házi királynék és királynők okleveleinek esetében rendelkezünk olyan kiadással, ami pecsétmutatóként is szolgálhat, hasonlóképpen a későbbi korokra vonatkozó modern oklevéltárakhoz.³¹ Ezek feladata azonban elsősorban nem az adott év pecsétmutatójának elkészítése volt. Meggyőződésem, hogy a szfragisztikai, heraldikai kutatások elősegítésének egyik módja az egyes külföldi levéltárak anyagáról készített pecsétmutatók publikálása. Az alábbi lajstromot egy ilyen példának szánom.

Az index minden egyértelműen azonosítható pecsétet tartalmaz a Titkos Levéltár anyagából. Akkor is, ha csupán töredékesen maradt fenn, vagy papírfelzet fedi. Kurzíván szedtem azokat a leltári jelzeteket, amelyek különösen jó állapotú lenyomatokat őriznek. A jelzetek után az adott pecsét(ek) évét adtam meg zárójelben. Lehetőségeim szerint igyekeztem az egyes pecsétekhez szakirodalmi hivatkozást adni. Ez alapján megállapítható, hogy az uralkodói pecsétek közül a legtöbbnek a leírása megtalálható a szakirodalomban. Ugyanez nem mondható el sem a világi, sem az egyházi személyek pecsétjeiről. Bár a nádorok, országbírók, erdélyi vajdák pecsétjei jól dokumentáltak, sem a tárnokmesterek, sem az udvari méltóság-

²⁸ Novák Ádám: Izabella (Erzsébet) királyné pecsétjeiről. *Turul*, 2014. 4. sz. 109–111.

²⁹ Takács Imre: *Az Árpád-házi királyok pecsétjei*. Budapest, 2012 /*Corpus Sigillorum Hungariae Mediaevalis 1/*. Itt rögtön ajánlanám az olvasók figyelmébe a kötetről készült recenziót is. Takács Imre: *Az Árpád-házi királyok pecsétjei*. *Corpus Sigillorum Hungariae Mediaevalis I.* (Ism. Kurecskó Mihály). *Turul*, 2013. 2. sz. 77–79.

³⁰ Vannak természetesen üdítő előleépések. Sopron város levéltárának, a Veszprémi Érseki és Főkáptalani Levéltár modern digitalizálása és a DL–DF adatbázisba történő betöltése a közelmúltban megtörtént, bár utóbbi fényképes feldolgozása hagy maga után némi kívánnivalót pecsétteni szempontból. A Romániában őrzött oklevelek képeinek hozzáférése is részben megoldódott, és a Monesterium.net portálon keresztül több szlovákiai állag is kutatható.

³¹ Szentpétery Imre – Zsoldos Attila: *Az Árpád-házi hercegek, hercegnők és a királynék okleveleinek kritikai jegyzéke*. Budapest, 2008 /Magyar Országos Levéltár kiadványai, II. Forráskiadványok 45./

gok pecsétjeivel nem foglalkozott korábban részletesen a szakirodalom. A legnagyobb hiányossága irodalmunknak talán leginkább az egyházi középréteg pecsétjei esetében van.

Uralkodói pecsétek

- 1) IV. Béla: második kettőspeccsét³² K2 (Garadna) Nr. 1. (1259).
- 2) IV. László: első kettőspeccsét³³A (Cassovia) Nr. 2. (1275).
- 3) III. András: kettőspeccsét³⁴ A (Cassovia) Nr. 5. (1297).
- 4) I. Károly: első kettőspeccsét³⁵A (Cassovia) Nr. 9. (1312), F (Telonium) Nr. 1. (1319),G2 (Contributio) Nr.1.(1321); második kettőspeccsét³⁶ G2 (Contributio) Nr.2., K2 (Garadna) Nr. 3.(1323).
- 5) I. Lajos: első kettőspeccsét³⁷ B (Privilegium) Nr. 3., E2 (Nundinae) Nr.1., E2 (Nundinae) Nr. 2. (1347), A (Cassovia) Nr. 15., B (Privilegium) Nr. 5.(1352), csak előlap NN (Miscellanea) Nr. 10. (1343); E2 (Nundinae) Nr. 4. (1355); második kettőspeccsét³⁸ A (Cassovia) Nr. 15., B (Privilegium) Nr. 3., B (Privilegium) Nr. 5., D (Depositorium) Nr. 3., E2 (Nundinae) Nr. 1., F (Telonium) Nr. 6. (1364), T2 (Jesznej) Nr. 29. (1378), B (Privilegium) Nr. 10., Nr.11. (1380); középpeccsét³⁹ T2 (Jesznej) Nr. 16. (1351), T2 (Jesznej) Nr. 21. (1352); második titkospeccsét⁴⁰ D (Depositorium) Nr. 4. (1372); gyűrűs peccsét T2 (Jesznej) Nr. 26.(1360).⁴¹
- 6) I. Zsigmond: első kettős felségpeccsét⁴² F (Telonium) Nr. 13., Nr. 14. (1392), U2 (Somosi) Nr. 4., U2 (Somosi) Nr. 5. (1395); második kettős felségpeccsét⁴³ B

³²Takács: *Az Árpád-házi...* Kat. 33. 124–125.; Bodor Imre: *Árpád-kori pecsétjeink I.: az Árpád-ház pecsétjei.* Turul, 2001. 1–2. sz. 1–20., 7–8.

³³Takács: *Az Árpád-házi...* 136–137. Kat. 40.; Bodor: i. m. 8.

³⁴Takács: *Az Árpád-házi...* 149–151. Kat. 47.; Bodor: i. m. 9.

³⁵Bándi: *Anjou-kori...* 167. 1. sz.; *Megpecsételt történelem (Középkori pecsétek Esztergomból).* Szerk. Hegedűs András. Esztergom, 2000, 38. 18. sz.

³⁶Bándi: *Anjou-kori...* 165. 2. sz.; *Megpecsételt történelem...* 39. 19. sz.

³⁷Bándi: *Anjou-kori...*170. 9. sz.; *Megpecsételt történelem...* 44. 22. sz.

³⁸Bándi: *Anjou-kori...* 171. 11. sz.; *Megpecsételt történelem...* 45. 23. sz.

³⁹László császári prépost nevében kiadott okleveleken. Bándi: *Anjou-kori...* 172. 19. sz.; *Megpecsételt történelem...* 46. 24. sz.

⁴⁰Bándi: *Anjou-kori...* 171. 12. sz.; *Megpecsételt történelem...* 47. 25. sz.

⁴¹Bándi: *Anjou-kori...* 171. 13–14. sz.; *Művészet I. Lajos király korában 1342–1382.* Szerk. Marosi Ernő – Tóth Melinda – Varga Livia. Budapest, MTA Művészettörténeti Kutató Csoport, 1982, 147.

⁴²*Művészet Zsigmond király korában 1387–1437.* I–II. Szerk. Beke László – Marosi Ernő – Wehli Tünde. Budapest, 1987, II. 18. Zs. 4. sz.; *Megpecsételt történelem...* 49. 27. sz.; *Sigismundus rex et imperator: Kunst und Kultur zur Zeit Sigismunds von Luxemburg, 1387–1437.* Szerk. Takács Imre. Budapest – Luxemburg, 2006, 180–181. 3. 3. sz.

⁴³*Művészet Zsigmond...* II. 20. Zs. 9. sz.; *Megpecsételt történelem...* 51. 28. sz.; *Sigismundus rex et imperator...* 183–184. 3. 11. sz.

- (Privilegium) Nr. 22., F (Telonium) Nr. 32. (1419), U3 (Misle) Nr. 6. (1421), F (Telonium) Nr. 34, L3 (*Kavecsán*) Nr.1. (1423); L2 (*Baska*) Nr.6. (1428), L4 (*Szakalya*) Nr. 3. (1430), csak előlap F (Telonium) Nr. 30. (1417), F (Telonium) Nr. 38. (1424), B (Privilegium) Nr. 30. (1433); harmadik kettős felségpecsét⁴⁴ G2 (*Contributio*) Nr. 4. (1434), B (*Privilegium*) Nr. 31. (1435); G1 (*Census*) Nr. 4. (1437); első titkospecsét⁴⁵ F (Telonium) Nr. 10. (1388), C (Hospitale) Nr. 53., D (*Depositorium*) Nr. 6., E2 (*Nundinae*) Nr. 5. (1392); D (*Depositorium*) Nr. 7., F (Telonium) Nr. 15. (1393); B (Privilegium) Nr. 12. (1396); második titkospecsét⁴⁶ L1 (Tehany) Nr. 2., L1 (Tehany) Nr. 4., M3 (*Miszlóka et Tökés*) Nr. 4. (1397), B (*Privilegium*) Nr. 14., D (*Depositorium*) Nr. 8., Nr. 10., D (*Depositorium*) Nr. 11., Nr.12., H1 (*Cerevisia*) Nr. 1., L1 (Tehany) Nr. 5., L2 (*Baska*) Nr. 2., (1399); D (*Depositorium*) Nr. 13 (1400); negyedik titkospecsét⁴⁷ B (Privilegium) Nr.15., D (*Depositorium*) Nr. 14. (1402), D (*Depositorium*) Nr. 16., E1 (*Tricesima*) Nr. 1., Nr. 2., F (Telonium) Nr. 18., Nr. 19, Nr. 21., Nr. 22. (1404), G1 (*Census*) Nr. 1. (1406), B (Privilegium) Nr. 16, F (Telonium) Nr. 27., Nr. 28. (1407); ötödik titkospecsét⁴⁸ D (*Depositorium*) Nr. 17. (1412), B (Privilegium) Nr. 18., Nr. 19. (1414), A (*Cassovia*) Nr. 26. (1415); B (Privilegium) Nr. 20., Nr. 21., D (*Depositorium*) Nr. 19., Nr. 20. (1417), A (*Cassovia*) Nr. 27., Nr. 28. (1420), B (Privilegium) Nr. 26. (1422), B (*Privilegium*) Nr. 27., D (*Depositorium*) Nr. 22. (1423), F (*Telonium*) Nr. 39., Nr. 40., Nr. 42. (1425), H4 (*Migratio*) Nr.1., NN (*Miscellanea*) Nr. 49. (1426), L4 (*Szakalya*) Nr. 1., MM20 (*Gadnaj*) Nr. 2. (1429), B (*Privilegium*) Nr. 28., Nr. 29., U1 (*Bekeni*) Nr. 14. (1430); hatodik titkospecsét⁴⁹ D (*Depositorium*) Nr. 23., F (Telonium) Nr. 43., H5 (*Exercitatio*) Nr. 1. (1433); császári titkospecsét⁵⁰ G1 (*Census*) Nr. 3., G2 (*Contributio*) Nr. 5. (1437).
- 7) I. Ulászló: titkospecsét⁵¹ MM12 (*Peréni*) Nr. 4. (1440), NN (*Miscellanea*) Nr. 50. (1442).

⁴⁴ *Művészet Zsigmond...* II. 25. Zs. 20. sz. A katalógusban a képeknél hibásan a második kettős felségpecsét hátlapja került ismételtlen közlésre; *Sigismundus rex et imperator...* 189–190. 3. 22. sz.

⁴⁵ *Művészet Zsigmond...* II. 19. Zs. 5. sz.; *Sigismundus rex et imperator...* 181. 3. 4. sz. 181.

⁴⁶ *Sigismundus rex et imperator...* 182. 3. 6. sz.

⁴⁷ *Művészet Zsigmond...* II. 21. Zs. 10. sz.; *Megpecsételt történelem...* 53. 29. sz.; *Sigismundus rex et imperator...* 182. 3. 8. sz.

⁴⁸ *Művészet Zsigmond...* II. 22. Zs.13. sz.; *Megpecsételt történelem...* 54. 30. sz.; *Sigismundus rex et imperator...* 185. 15. sz.

⁴⁹ *Művészet Zsigmond...* II. 26. Zs. 21. sz.; *Sigismundus rex et imperator...* 190. 23. sz.

⁵⁰ *Művészet Zsigmond...* II. 24. Zs. 18. sz.; *Sigismundus rex et imperator...* 189. 20. sz.

⁵¹ Dóry Ferenc: I. Ulászló magyar király pecsétjei. *Turul*, 1918–21. 32–33.; *Megpecsételt történelem...* 57. 33. sz.; *Sigilla regum et reginarum Poloniae. Pieczęciekrólów i królowych Polski zezbiorów* *Archiwum Głównego Akt Dawnych*. Warszawa, 2015, 18–20.

- 8) V. László: titkospecsét⁵² B (*Privilegium*) Nr. 35., C (*Insignia*) Nr. 3., D (*Depositorium*) Nr. 26., E1 (*Tricesima*) Nr. 4., F (*Telonium*) Nr. 46., G1 (*Census*) Nr. 5., G2 (*Contributio*) Nr. 2., I2 (*Miscellanea*) Nr. 3. (1453), E1 (*Tricesima*) Nr. 7., Nr. 8., Nr. 9. (1454), D (*Depositorium*) Nr. 29., G1 (*Census*) Nr. 6. (1455), G2 (*Contributio*) Nr. 10. (1456); F (*Telonium*) Nr. 48. (1457).
- 9) I. Mátyás: kettős felségpecsét⁵³ E1 (*Tricesima*) Nr. 10. (1464), K2 (*Garadna*) Nr. 10. (1467), első titkospecsét⁵⁴ F (*Telonium*) Nr. 50., Nr. 51., Nr. 58., G1 (*Census*) Nr. 7., H3 (*Monetatio*) Nr. 2., Nr. 3. (1458), D (*Depositorium*) Nr. 30., Nr. 31., Nr. 32. (1459), D (*Depositorium*) Nr. 33., F (*Telonium*) Nr. 59., Nr. 71. (1460), D (*Depositorium*) Nr. 34., H3 (*Monetatio*) Nr. 4. (1461), F (*Telonium*) Nr. 61., H3 (*Monetatio*) Nr. 5., P1 (*Boldokeő*) Nr. 2. (1462); második titkospecsét⁵⁵ F (*Telonium*) Nr. 64., G1 (*Census*) Nr. 8., P1 (*Boldokeő*) Nr. 5. (1464), F (*Telonium*) Nr. 67., Nr. 68. (1466), F (*Telonium*) Nr. 65., H3 (*Monetatio*) Nr. 7. (1467), E1 (*Tricesima*) Nr. 13., H4 (*Migratio*) Nr. 2., H6 (*Castellum*) Nr. 1., H 6 (*Castellum*) Nr. 2. (1468), B (*Privilegium*) Nr. 38., F (*Telonium*) Nr. 70., G2 (*Contributio*) Nr. 11. (1470), F (*Telonium*) Nr. 73., Nr. 74. (1475), A (*Cassovia*) Nr. 34., C (*Ecclesia*) Nr. 10. (1467), F (*Telonium*) Nr. 75. (1477), B (*Privilegium*) Nr. 40. (1480), F (*Telonium*) Nr. 83., Nr. 84., Nr. 85., Nr. 86. (1482), F (*Telonium*) Nr. 97. (1483), E1 (*Tricesima*) Nr. 15., F (*Telonium*) Nr. 99., Nr. 100., H4 (*Migratio*) Nr. 4. (1484); bírói pecsét⁵⁶ K2 (*Garadna*) Nr. 8., Nr. 9. (1466), B (*Privilegium*) Nr. 39. (1472), Z1 (*Gytze*) Nr. 4. (1476), F (*Telonium*) Nr. 77. (1478), MM22 (*Segnyej*) Nr. 2. (1482), K3 (*Szebenye*) Nr. 16. (1487), B (*Privilegium*) Nr. 42., H4 (*Migratio*) Nr. 6. (1488); gyűrűs pecsét⁵⁷ E1 (*Tricesima*) Nr. 14. (1471), C (*Ecclesia*) Nr. 9., F (*Telonium*) Nr. 72. (1474); első cseh titkospecsét⁵⁸ A (*Cassovia*) Nr. 35. (1478); első cseh kisebb pecsét⁵⁹

⁵²Kumorovitz Lajos Bernát: A magyar királyi egyszerű és titkospecsét használatának alakulása a középkorban. In: *A Gróf Klebelsberg Kuno Magyar Történetkutató Intézet évkönyve*. Szerk. Angyal Dávid. Budapest, 1937, 69–112., 109–110.; Képét közli: Pálosfalvi Tamás: *A Hunyadiak kora 1437–1490*. Magyarország története 7. Budapest, 2009. 40.

⁵³Bándi Zsuzsanna: A Magyar Országos Levéltár Mátyás-kori pecsétkiállításának katalógusa. *Levéltári Közlemények*, 1991. 1–2. sz. 57–150., 68–69. 5. sz.; *Megpecsételt történelem...* 61. 37. sz.

⁵⁴Bándi: Mátyás-kori... 67. 3. sz.; *Megpecsételt történelem...* 62. 38. sz.; Rác György: Mátyás király pecsétjeinek leírása. In: *Hunyadi Mátyás, a király: hagyomány és megújulás a királyi udvarban, 1458–1490*. Szerk. Farbak Péter – Spekner Enikő – Szende Katalin – Végh András. Budapest, 2008, 242–245., 243. 4. 19. sz.

⁵⁵Bándi: Mátyás-kori... 70. 7. sz.; *Megpecsételt történelem...* 63. 39. sz.; Rác: *Mátyás király...* 243. 4. 20. sz.

⁵⁶Bándi: Mátyás-kori... 67–68. 4. sz.; Rác: *Mátyás király...* 245–246. 4. 24. sz.

⁵⁷Bándi: Mátyás-kori... 73. 12. sz.; Kumorovitz: *Mátyás király...* 9. 7. sz.

⁵⁸Bándi: Mátyás-kori... 71. 8. sz.; Rác: *Mátyás király...* 244. 4. 21. sz.

⁵⁹Kumorovitz Lajos Bernát: Mátyás király pecsétjei. *Turul*, 1932. 1–4. sz. 5–19. 12. 11. sz.

- E1 (Tricesima) Nr. 12.* (1464); harmadik cseh kisebb pecsét⁶⁰ *I2 (Miscellanea) Nr. 6.* (1473).
- 10) II. Ulászló király: titkospecsét⁶¹ *B (Privilegium) Nr. 43., Nr. 44., Nr. 45., Nr. 46., Nr. 47., Nr. 48., Nr. 49., Nr. 50., G1 (Census) Nr. 10., Nr. 11., G2 (Contributio) Nr. 12., Q1 (Bukótz) Nr. 1.* (1491), *A (Cassovia) Nr. 39., F (Telonium) Nr. 103., Nr. 104., Nr. 105., Nr. 106., Nr. 107., Nr. 108., I1 (Confirmatio) Nr. 1., Q1 (Bukótz) Nr. 3.* (1492), *D (Depositorium) Nr. 37., S1 (Darholtz) Nr. 11.* (1494), *D (Depositorium) Nr. 39.*(1495), *D (Depositorium) Nr. 40., H4 (Migratio) Nr. 8., Nr. 9., S1 (Darholtz) Nr. 16.* (1496), *U1 (Bekeni) Nr. 54.* (1497); *B (Privilegium) Nr. 58., F (Telonium) Nr. 111., Nr. 112.* (1498), *F (Telonium) Nr. 114., G2 (Contributio) Nr. 14., Nr. 15., Nr. 16., H4 (Migratio) Nr. 10., H5 (Exercituatio) Nr. 4.* (1499), *D (Depositorium) Nr. 42., E1 (Tricesima) Nr. 16., F (Telonium) Nr. 116.* (1500), *D (Depositorium) Nr. 44.* (1501), *K1 (Forró) Nr. 3., Nr. 4.* (1502); *D (Depositorium) Nr. 49.* (1504); *D (Depositorium) Nr. 41., Nr. 50., Nr. 52., Nr. 53.* (1505), *MM18 (Podmaniczky) Nr. 2.* (1507), *C (Patronatus) Nr. 59., Nr. 62., G2 (Contributio) Nr. 17., P2 (Sebes) Nr. 8., Nr. 9.* (1508), *K1 (Forró) Nr. 5., Q6 (Miscellanea) Nr. 8.* (1510), *H3 (Monetatio) Nr. 8.* (1511), *E1 (Tricesima) Nr. 17., GG2 (Gabrielis) Nr. 4., VI (Szathmári) Nr. 1.* (1512), *E1 (Tricesima) Nr. 18.* (1513), *E1 (Tricesima) Nr. 19., G2 (Contributio) Nr. 18.* (1514), *C (Patronatus) Nr. 68., Nr. 69., E1 (Tricesima) Nr. 22., G2 (Contributio) Nr. 20.* (1515); bírói pecsét⁶² *T1 (Derencseni) Nr. 2.* (1491), *S1 (Darholtz) Nr. 8.* (1492), *P3 (Ruszka) Nr. 4.* (1494), *P3 (Ruszka) Nr. 13.* (1498), *B (Privilegium) Nr. 59.* (1500), *D (Depositorium) Nr. 43.* (1501), *S1 (Darholtz) Nr. 24.* (1504), *S1 (Darholtz) Nr. 28.* (1513); első gyűrűs pecsét⁶³ *F (Telonium) Nr. 113.* (1498).
- 11) II. Lajos király: titkospecsét⁶⁴ *D (Depositorium) Nr. 56., E1 (Tricesima) Nr. 23., G2 (Contributio) Nr. 21.* (1516), *E2 (Nundinae) Nr. 6., T3 (Karatsondi) Nr. 8., U1 (Bekeni) Nr. 57.* (1517), *T1 (Derencseni) Nr. 9.* (1518) *P2 (Sebes) Nr. 12.* (1519), *Q2 (Czécze) Nr. 1., Nr. 2., T1 (Derencseni) Nr. 11., Nr. 13., VI (Szathmári) Nr. 5.* (1520), *D (Depositorium) Nr. 58., Nr. 59., Nr. 60.* (1522), *G1 (Census) Nr. 14., T1 (Derencseni) Nr. 25.* (1524), *T1 (Derencseni) Nr. 28.* (1525), bírói pecsét⁶⁵ *D (Depositorium) Nr. 55., H4 (Migratio) Nr. 14., Q4 (Peklén) Nr. 3.* (1516), *T3 (Karatsondi) Nr. 10.* (1517); *D (Depositorium) Nr.*

⁶⁰ Bándi: *Mátyás-kori...* 73. 11. sz.; Kumorovitz: *Mátyás király...* 12. 12. sz.

⁶¹ Bándi Zsuzsanna: A Magyar Országos Levéltár Jagelló-kori pecsétkiállításának katalógusa, 1991. szeptember 20 – 1992. június 30. *Levéltári Közlemények*, 1993. 1–2. sz. 107–142., 109–110. 1. sz.; *Megpecsételt történelem...* 66. 42. sz.

⁶² Bándi: *Jagelló-kori...* 111. 3. sz.; *Megpecsételt történelem...* 65. 41. sz.

⁶³ Bándi: *Jagelló-kori...* 111. 4. sz.

⁶⁴ Bándi: *Jagelló-kori...* 113. 10. sz.; *Megpecsételt történelem...* 68. 44. sz.

⁶⁵ Bándi: *Jagelló-kori...* 114. 11. sz.; *Megpecsételt történelem...* 67. 43. sz.

57. (1522), T1 (Derencseni) Nr. 21., Nr. 22., Nr. 23. (1523), T1 (Derencseni) Nr. 26. (1524); T1 (Derencseni) Nr. 36., Nr. 37. (1526)
- 12) Izabella (Erzsébet) királyné (IV. László neje): második kettős felségpecsét⁶⁶ K2 (*Garadna*) Nr. 2. (1278).
- 13) Erzsébet királyné (I. Károly neje): magyar és lengyel királynéi pecsét⁶⁷ F (*Telonium*) Nr. 9. (1378).
- 14) Mária királynő: második titkospecsét⁶⁸ F (*Telonium*) Nr. 16. (1393).
- 15) Beatrix királyné: második királynéi pecsét⁶⁹ F (*Telonium*) Nr. 101. (1491), K1 (Forró) Nr. 2. (1498).
- 16) Országtanács:⁷⁰ A (*Cassovia*) Nr. 30., Nr. 31., B (*Privilegium*) Nr. 32., Nr. 33., G2 (*Contributio*) Nr. 6. (1446); L2 (*Baska*) Nr. 9. (1447).

Kormányzók

- 17) Hunyadi János kormányzó:⁷¹ H1 (*Cerevisia*) Nr. 5. (1450).
- 18) Szilágyi Mihály kormányzó:⁷² B (*Privilegium*) Nr. 37. (1458).

Nádorok

- 19) Gilétfi Miklós: nagypecsét⁷³ F (*Telonium*) Nr. 2. (1343)
- 20) Id. Garai Miklós: nagypecsét⁷⁴ A (*Cassovia*) Nr. 24. (1379), M3 (*Miszlóka et Tőkés*) Nr. 2. (1382); kispecsét⁷⁵ A (*Cassovia*) Nr. 23. (1379).
- 21) Csáktornyai Lackfi István: kispecsét K3 (Szebenye) Nr. 3. (1387).
- 22) Ilsvai (Jolsvai) Leusták: kispecsét AA1 (Stanch) Nr. 4. (1393).
- 23) Ifj. Garai Miklós: nagypecsét⁷⁶ F (*Telonium*) Nr. 26. (1406), V3 (Szentkirályi) Nr. 2. (1412).
- 24) Hédervári Lőrinc: nagypecsét Q6 (*Miscellanea*) Nr. 1. (1437).

⁶⁶ Az egyetlen ismert ép példány. Novák: *Izabella (Erzsébet) királyné...* 109–111.; Takács: *Az Árpád-házi...* 146–147. Kat. 45.; Bodor: i. m. 10.; *Megpecsételt történelem...* 31. 12. sz.

⁶⁷ *Művészet I. Lajos király korában...* 144. 35. sz.; *Sigilla regum et reginarum...* 10.

⁶⁸ A pecsét rajzát közli Áldásy Antal: *Alsáni Bálint bíbornok*. Budapest, 1903 /Magyar történeti életrajzok/. IV. fejezet 29. sz.; Analógia: Magyar Nemzeti Levéltár Országos Levéltára (a továbbiakban: MNL OL), Diplomatikai levéltár (a továbbiakban: DL) 78 142.; DL 78 083.

⁶⁹ Említi: Bándi: *Mátyás-kori...* 75. Balogh Jolán: *A Művészet Mátyás király udvarában*. I–II. Budapest, Akadémiai Kiadó, 1966, II. 304.; Analógia: MNL OL DL 71 035.; DL 46 400.

⁷⁰ Bándi: *Mátyás-kori...* 75–76. 17. 1. sz.; *Megpecsételt történelem...* 58. 34. sz.

⁷¹ Bándi: *Mátyás-kori...* 76. 17. b. sz.; *Megpecsételt történelem...* 59. 35. sz.

⁷² Bándi: *Mátyás-kori...* 63. 1. 1. sz.

⁷³ Bándi: *Anjou-kori...* 177. 35. sz.; *Megpecsételt történelem...* 80. 53. sz.

⁷⁴ Bándi: *Anjou-kori...* 178. 40. sz.; *Megpecsételt történelem...* 85. 58. sz.

⁷⁵ Bándi: *Anjou-kori...* 178. 41. sz.

⁷⁶ *Művészet Zsigmond...* II. 471. D. 19. sz.; *Megpecsételt történelem...* 89. 62. sz.

- 25) Guti Ország Mihály: nagypecsét⁷⁷ *F (Telonium) Nr. 78.* (1478); *F (Telonium) Nr. 81., Nr. 82.* (1481), *F (Telonium) Nr. 95.* (1482).
- 26) Szapolyai István: gyűrűs pecsét⁷⁸ *S1 (Darholtz) Nr. 14., Nr. 15.* (1494), *PP (Appendix) Nr. 57.* (1497).
- 27) Perényi Imre: nagypecsét⁷⁹ *B (Privilegium) Nr. 61.* (1510), *T1 (Derencseni) Nr. 5., Nr. 6.* (1515), *Q4 (Peklén) Nr. 4.* (1516).
- 28) Bátori István: nagypecsét⁸⁰ *OO (Continuatio) Nr. 70.* (1519).

Országbírók

- 29) Nagymartoni Pál:⁸¹ *NN (Miscellanea) Nr. 9.* (1336).
- 30) Csák nembeli Ugrin fia Miklós:⁸² *T2 (Jesznej) Nr. 25.* (1359).
- 31) Bebek István: nagypecsét⁸³ *T2 (Jesznej) Nr. 27.* (1364).
- 32) Bebek Imre: nagypecsét⁸⁴ *MM7 (Tekaj) Nr. 1.* (1388), gyűrűs pecsét⁸⁵ *D (Depositorium) Nr. 9.* (1388).
- 33) Pálóci László: nagypecsét⁸⁶ *T1 (Derencseni) Nr. 1.* (1466).
- 34) Rozgonyi János: nagypecsét⁸⁷ *NN (Miscellanea) Nr. 54.1.* (1471).
- 35) Bátori István: gyűrűs pecsét *F (Telonium) Nr. 102. 8.* (1490).
- 36) Vingárti Geréb Péter: nagypecsét⁸⁸ *P2 (Sebes) Nr. 5.* (1496).
- 37) Szentgyörgyi Péter:⁸⁹ *K1 (Forró) Nr. 8.* (1512), *P3 (Ruszka) Nr. 16.* (1513).
- 38) Sárkány Ambrus: *T1 (Derencseni) Nr. 30.* (1525).

Erdélyi vajdák

- 39) Stiborici Stibor:⁹⁰ *F (Telonium) Nr. 17.* (1395).
- 40) Szapolyai János:⁹¹ *MM23 (Kakuk) Nr. 6.* (1524).

⁷⁷ Bándi: *Mátyás-kori...* 81. 25. sz.; *Megpecsételt történelem...* 91. 64. sz.

⁷⁸ Neumann Tibor: A Szapolyai család legrégebbi címere. *Turul*, 2011. 4. sz. 123–128. 9. sz.

⁷⁹ Bándi: *Jagelló-kori...* 116. 19. sz.; *Megpecsételt történelem...* 92. 65. sz.

⁸⁰ Bándi: *Jagelló-kori...* 117. 20. sz.

⁸¹ Bándi: *Anjou-kori...* 179. 43. sz.; *Megpecsételt történelem...* 96. 69. sz.

⁸² Bándi: *Anjou-kori...* 180. 47. sz.

⁸³ Bándi: *Anjou-kori...* 180. 48. sz.; *Megpecsételt történelem...* 98. 71. sz.

⁸⁴ *Művészet Zsigmond...* II. 467. D. 5. sz.; *Megpecsételt történelem...* 100. 73. sz.

⁸⁵ Az oklevél Zsigmond király nevében kelt, de a kancellár távollétében az országbíró pecsétje került az oklevélre. *Zsigmondkori oklevéltár...* I. 409. sz.

⁸⁶ Bándi: *Mátyás-kori...* 82–83. 27. sz.; *Megpecsételt történelem...* 105. 78. sz.

⁸⁷ Bándi: *Mátyás-kori...* 85. 32. sz.

⁸⁸ Bándi: *Jagelló-kori...* 117. 21. sz.

⁸⁹ Bándi: *Jagelló-kori...* 118. 22. sz.; *Megpecsételt történelem...* 106. 79. sz.

⁹⁰ *Művészet Zsigmond...* II. 468. D. 8. sz.

⁹¹ Bándi: *Jagelló-kori...* 119–120. 28. sz.

Tárnokmesterek

- 41) Szécsi Miklós: *NN (Miscellanea) Nr. 38.* (1409).
- 42) Berzevici Péter: *H5 (Exercitatio) Nr. 2.* (1433).
- 43) Rozgonyi Rajnald: *NN (Miscellanea) Nr. 54.2.*(1471).

Egyéb világiak

- 44) Hahót nembeli Arnold fia Arnold zalai ispán:⁹² *NN (Miscellanea) Nr. 1.* (1239).
- 45) Aba Amádé fia János lovászmester:⁹³ *A (Cassovia) Nr. 7. 4., Nr. 8. 5.* (1311).
- 46) Aba Amádé fia Miklós:⁹⁴ *A (Cassovia) Nr. 7. 5.* (1311).
- 47) Szikszói Marhard fia Mihály:⁹⁵ *A (Cassovia) Nr. 7. 6., Nr. 8. 7.* (1311).
- 48) Zólyomi Donch mester:⁹⁶ *A (Cassovia) Nr. 8. 6.* (1311).
- 49) Tekele nembeli (Uzfalvi) Usz mester:⁹⁷ *A (Cassovia) Nr. 7. 8., Nr. 8. 8.* (1311).
- 50) Poháros Péter abaúji ispán: *T2 (Jesznej) Nr. 11.* (1344).
- 51) Jan Talafusz: *G2 (Contributio) Nr. 8.* (1453).
- 52) Szapolyai Imre kincstartó, boszniai kormányzó, horvát-dalmát-szlavón bán: magánpecsét⁹⁸ *P1 (Boldokeő) Nr. 6.* (1464).
- 53) Upori László: *C (Ecclesia) Nr. 12.* (1478).
- 54) Szapolyai István szepesi gróf: gyűrűspecsét⁹⁹ *S1 (Darholtz) Nr. 5., GG1 (Ruszdorffer) Nr. 1.* (1491).
- 55) Vingárti Geréb Péter ajtónállómester: gyűrűs pecsét *F (Telonium) Nr. 102. 9.* (1490).
- 56) Vingárti Geréb Mátyás volt horvát-dalmát-szlavón bán: gyűrűs pecsét *F (Telonium) Nr. 102. 10.* (1490).
- 57) Kinizsi Pál temesi ispán: gyűrűs pecsét *F (Telonium) Nr. 102. 11.* (1490).
- 58) Medvine Péter: *S1 (Darholtz) Nr. 21.* (1501).
- 59) Zombori László: *PP (Appendix) Nr. 37.* (1504).
- 60) Bánki Miklós: *S1 (Darholtz) Nr. 25.* 1505).
- 61) Turzó György: *MM23 (Kakuk) Nr. 3.* (1507).
- 62) Újfalusi János: *N1 (Szilvás Újfalu) Nr. 2.* (1512).

⁹²Kumorovitz Lajos Bernát: Az autentikus pecsét. *Turul*, 1936. 3–4. sz. 45–68. 54. 32. sz.

⁹³Csoma József: Omode nádor fiai és Kassa városa. *Turul*, 1911. 3. sz. 89–92. 91. 4. sz.; Körmendi Tamás: Az Aba nemzetség címerváltozatai a középkorban. *Turul*, 2011. 4. sz. 109–122., 117–118. 1. 3. sz.

⁹⁴Csoma: i. m. 91. 5. sz.; Körmendi: i. m. 118. 1. 4. sz.

⁹⁵Csoma: i. m. 91–92. 7. sz.

⁹⁶Uo. 91. 6. sz.

⁹⁷Uo. 92. 8. sz.

⁹⁸Neumann: i. m. 127. 4. sz.

⁹⁹Uo. 128. 9. sz.

- 63) Orbonász András: U1 (Bekeni) Nr. 58. (1518).
64) Farkas Ferenc tokaji várnagy: T1 (Derencseni) Nr. 15. (1520).

Előkelő világiak özvegyei

- 65) Szilágyi Erzsébet (Hunyadi János özvegye): kör alakú gyűrűs pecsét¹⁰⁰ F (Telonium) Nr. 60. (1461), F (Telonium) Nr. 63. (1462), F (Telonium) Nr. 66. (1466).
66) Piast Hedvig tescheni hercegnő (Szapolyai István özvegye):¹⁰¹ T1 (Derencseni) Nr. 16. (1521).

Pecsétek a megyei hatóságok oklevelein¹⁰²

- 67) Abaúj megye: T2 (Jesznej) Nr. 11. (1344), T2 (Jesznej) Nr. 15. (1351); T3 (Karatsondi) Nr. 2. (1464), T3 (Karatsondi) Nr. 3. (1498), K1 (Forró) Nr. 9. (1513).
68) Gömör megye: U1 (Bekeni) Nr. 16. (1431), NN (Miscellanea) Nr. 48. (1433), U1 (Bekeni) Nr. 18. (1436), S2 (Kalnaj) Nr. 26. (1437), U1 (Bekeni) Nr. 20. (1445), U1 (Bekeni) Nr. 31. (1478), U1 (Bekeni) Nr. 32. (1479); U1 (Bekeni) Nr. 34. (1483); NN (Miscellanea) Nr. 59., U1 (Bekeni) Nr. 36., Nr. 39. (2db), Nr.40. (1486), S1 (Darholtz) Nr. 6.(1491), U1 (Bekeni) Nr. 50. (1492), U1 (Bekeni) Nr. 56. (1512),U1 (Bekeni) Nr. 59. (1520).
69) Heves megye: MM4 (Bel) Nr. 1. (1333).
70) Sáros megye: F (Telonium) Nr. 119. (1517).

Városok

- 71) Esztergom: nagyobb pecsét¹⁰³ NN (Miscellanea) Nr. 6. (1307), NN (Miscellanea) Nr. 5.(1314), NN (Miscellanea) Nr. 8. (1331).
72) Gölnicbánya: S1 (Darholtz) Nr. 23. (1503).
73) Kassa: első pecsét¹⁰⁴ C (Ecclesia) Nr. 6. (1385), harmadik pecsét¹⁰⁵ MM23 (Kakuk) Nr. 2. (1507), MM23 (Kakuk) Nr. 5. (1515), C (Patronatus) Nr. 71. (1521), H2 (Procuratoria) Nr. 4. 1525.
74) Krakkó: D (Depositum) Nr. 1. (1394).

¹⁰⁰ Bándi: Mátyás-kori... 75. 16. sz. A hivatkozott oklevél száma téves, helyesen: DL 55 840.

¹⁰¹ Bándi: Jagelló-kori... 116. 17. sz.

¹⁰² A négy szolgabíró pecsétjének kisebb-nagyobb töredékével, helyenként az ispán vagy alispán pecsétjével.

¹⁰³ Megpecsételt történelem... 161. 127. sz.

¹⁰⁴ Kemény: Kassa város czimerlevelei... 167.

¹⁰⁵ Bándi: Jagelló-kori... 140. 95. sz.

75) Liszka: (Olaszliszka):¹⁰⁶ S1 (*Darholtz*) Nr. 1. (1475).

76) Tállya: MM23 (*Kakuk*) Nr. 1. (1506).

Pápák

77) IV. Márton: C (*Hospitale*) Nr. 48. (1284).

78) II. Pius: C (*Parochia*) Nr. 44. (1462).

79) VI. Sándor: A (*Cassovia*) Nr. 38. (1492); B (*Privilegium*) Nr. 51. (1493).

80) II. Gyula: C (*Patronatus*) Nr. 63., Nr. 64. (1511).

Főpapok

81) András egri püspök: pontifikális pecsét¹⁰⁷ A (*Cassovia*) Nr. 3. (1292), A (*Cassovia*) Nr. 6. (1297).

82) Tamás esztergomi érsek: pontifikális pecsét¹⁰⁸ A (*Cassovia*) Nr. 7. 1., Nr. 8. 1. (1311).

83) Márton egri püspök: pontifikális pecsét¹⁰⁹ A (*Cassovia*) Nr. 7. 2., Nr. 8. 2. (1311).

84) Kéki István veszprémi püspök: pontifikális pecsét¹¹⁰ A (*Cassovia*) Nr. 7. 3., Nr. 8. 3. (1311).

85) Szécsényi Mihály egri püspök: második pontifikális pecsét¹¹¹ C (*Hospitale*) Nr. 51. (1361), AA3 (*Széplak*) Nr. 2. (1371).

86) Cudar Imre egri püspök: pontifikális pecsét¹¹² C (*Ecclesia*) Nr. 5., C (*Parochia*) Nr. 38. (1382).

87) Rozgonyi Simon egri püspök: gyűrűs gemmapecsét S2 (*Kalnaj*) Nr. 28. (1443).

88) Nagylucsei Orbán egri püspök: gyűrűs pecsét¹¹³ F (*Telonium*) Nr. 102. 3. (1490).

89) Filipec János váradi püspök: gyűrűs pecsét¹¹⁴ F (*Telonium*) Nr. 102. 4. (1490).

90) Vingárti Geréb László erdélyi püspök: gyűrűs pecsét¹¹⁵ F (*Telonium*) Nr. 102. 5. (1490).

¹⁰⁶ Bándi: *Mátyás-kori...* 96. 53. sz.

¹⁰⁷ Bodor Imre – Fügedi Erik – Takács Imre: *A középkori Magyarország főpapi pecsétjei a Magyar Tudományos Akadémia Művészettörténeti Kutató Csoportjának pecsétmásolat-gyűjteménye alapján.* Budapest, 1984, 39–40. 14. sz.

¹⁰⁸ Csoma: i. m. 90.; *A középkori Magyarország főpapi pecsétjei...* 43. 28. sz.

¹⁰⁹ Csoma: i. m. 90.; Rajzát közli Sugár István: *Az egri püspökök története.* Budapest, 1984, 96.

¹¹⁰ Csoma: i. m. 90.; *A középkori Magyarország főpapi pecsétjei...* 43. 30. sz.

¹¹¹ *A középkori Magyarország főpapi pecsétjei...* 50. 52. sz.

¹¹² Uo. 52. 58. sz.

¹¹³ Bándi: *Jagelló-kori...* 128. 55. sz.

¹¹⁴ Bándi: *Mátyás-kori...* 127. 121. sz.

¹¹⁵ Bándi: *Jagelló-kori...* 132. 70. sz.

- 91) Bakóc Tamás győri püspök: gyűrűs pecsét¹¹⁶ *F (Telonium) Nr. 102. 6.* (1490).
- 92) Fodor István szerémi püspök: gyűrűs pecsét¹¹⁷ *F (Telonium) Nr. 102. 7.* (1490).
- 93) Szegedi Lukács boszniai püspök: gyűrűs pecsét *F (Telonium) Nr. 109.* (1492).
- 94) Podmaniczky István nyitrai püspök: gyűrűs pecsét *S1 (Darholtz) Nr. 27.* (1508).
- 95) Szatmári György pécsi püspök: gyűrűs pecsét *GG2 (Gabrielis) Nr. 3.* (1511).
- 96) Várdai Pál egri püspök: gyűrűs pecsét¹¹⁸ *T1 (Derencseni) Nr. 38.* (1526).

*Egyéb egyházi méltóságok*¹¹⁹

- 97) Péter széplakiapát: *I2 (Miscellanea) Nr. 1. 1.* (1344).
- 98) Szécsi Domonkos erdélyi prépost:¹²⁰ *T2 (Jesznej) Nr. 22.* (1356).
- 99) János egri vikárius:¹²¹ *NN (Miscellanea) Nr. 30.* (1388).
- 100) Csornai György (László fia) szepesi prépost:¹²² *V2 (Pouch) Nr. 7. 1.*(1402).
- 101) János (Necpáli György fia) egri vikárius:¹²³ *NN (Miscellanea) Nr. 40.* (1414).
- 102) András kassai perjel: *M1 (Miszlóka) Nr. 4.* (1433).
- 103) Péter kassai plébános:¹²⁴ *C (Parochia) Nr. 41.* (1457).
- 104) Carvajal de Juan bíboros pápai követ: *C (Parochia) Nr. 42.* (1458).
- 105) Kaposi János egri kanonok:¹²⁵ *C (Parochia) Nr. 43.* (1458).
- 106) Héti Benedek egri vikárius:¹²⁶ *U1 (Bekeni) Nr. 26. (A, B, C)* (1468).
- 107) Back Gáspár szepesi prépost: gyűrűspecsét *C (Ecclesia) Nr. 11.* (1478).
- 108) Bernát árkádiai tit. püspök:¹²⁷ *A (Cassovia) Nr. 36.* (1482).

¹¹⁶Rajzát közli Lövei Pál: „...jelen levelünket ...szokott pecsétjeinkkel meg is erősítettük ...” – Sokpecsétes oklevelek megpecsételési folyamata. In: „*A feledés árja alól új földeket hódítok vissza*”. Írások Tímár Árpád tiszteletére. Szerk. Bardoly István – Jurecskó László – Sümegei György. Budapest, 2009, 109–117., 110.

¹¹⁷Uo.

¹¹⁸Bándi: *Jagelló-kori...* 130. 62. sz.

¹¹⁹Az itt felsorolt pecsétekre zömében nem találtam szakirodalmi hivatkozást, ezért lehetőség szerint az adott személy azonosítására törekedtem a jegyzetekben.

¹²⁰Egyúttal egri kanonok és vikárius, később erdélyi püspök. Engel Pál: Magyarország világi archontológiája 1301–1457. In: *Arcanum DVD könyvtár IV. Családtörténet, heraldika, honismeret.* Budapest, Arcanum, 2003.

¹²¹Egyúttal zempléni főesperes. C. Tóth Norbert: Az egri káptalan archontológiája 1387–1526. *Turul*, 2015. 2. sz. 48–71., 62.

¹²²C. Tóth Norbert: *A székes- és társaskáptalanok prépostjainak archontológiája 1387–1437.* Budapest, 2015 /Subsida ad historiam medii aevi Hungariae inquirendam 4./, 62.

¹²³Egyúttal váci kanonok, hevesi főesperes. C. Tóth: *Az egri káptalan...* 60.

¹²⁴Egyúttal szentszéki bíró.

¹²⁵Egyúttal szentszéki bíró.

¹²⁶Egyúttal egri olvasókanonok. C. Tóth: *Az egri káptalan...* 51.

¹²⁷Ferences szerzetes, egyúttal egri püspökség jövedelmeinek kormányzója, később egervári Péter társaskáptalan prépostja. C. Tóth: *Az egri káptalan...* 55.

- 109) „Andreas de Labischyin” krakkói esperes és egyetemi rektor: B (*Privilegium*) Nr. 53., Nr. 54., Nr. 55. (1496).
- 110) Ferrarai Amadé Tamás esztergomi vikárius:¹²⁸ B (*Privilegium*) Nr. 56. (1496).
- 111) János széplaki apát: gyűrűs pecsét S1 (*Darholtz*) Nr. 19. (1499).
- 112) Hámi Ákos egri kanonok:¹²⁹ gyűrűs pecsét C (*Parochia*) Nr. 47. (1504).
- 113) Vajai László nikomédiaaitit. püspök:¹³⁰ gyűrűs pecsét A (*Cassovia*) Nr. 40., Nr. 41. (1505).
- 114) Grinelli Jakab comissarius: T3 (*Karatsondi*) Nr. 5. (1506).
- 115) Szögyéni Damján veszprémi kanonok és vikárius: gyűrűs gemmapecsét T1 (*Derencseni*) Nr. 4. (1513).
- 116) Estei Alfonz bíborosi megbízott: gyűrűs pecsét PP (*Appendix*) Nr. 38. (1518).
- 117) Csanádi Kelemen egri kanonok:¹³¹ gyűrűs gemmapecsét OO (*Continuatio*) Nr. 71. (1520).

Káptalanok és konventek

118. Budai társaskáptalan: hiteleshelyi pecsét:¹³² A (*Cassovia*) Nr. 13., Nr. 14. (1352).
119. Csázmai társaskáptalan: második hiteleshelyi pecsét:¹³³ NN (*Miscellanea*) Nr. 22. (1371).
120. Egri székeskáptalan: harmadik hiteleshelyi pecsét:¹³⁴ A (*Cassovia*) Nr. 4. (1292), L2 (*Baska*) Nr.1. (1328), N2 (*Kalsa*) Nr. 3., Nr. 4. (1330), L1 (*Tehany*) Nr. 1. (1351), NN (*Miscellanea*) Nr. 15. (1358), A (*Cassovia*) Nr. 17. (1364), U3 (*Misle*) Nr. 5. (1398), NN (*Miscellanea*) Nr. 47. (1426), F (*Telonium*) Nr. 55., Nr. 56., Nr. 57. (1458), L5 (*Arany Ida*) Nr. 3. (1459), P1 (*Boldokeő*) Nr. 3. (1462), L2 (*Baska*) Nr. 11. (1466).
121. Esztergomi székeskáptalan: kisebb pecsét¹³⁵ Z2 (*Pezeren*) Nr. 2. (1360), NN (*Miscellanea*) Nr. 18. (1368).
122. Győri székeskáptalan: második hiteleshelyi pecsét¹³⁶ V2 (*Pouch*) Nr. 1. (1338).

¹²⁸ C. Tóth Norbert: *Az esztergomi székeskáptalan a 15. században*. I. rész. *A kanonoki testület és az egyetemjárás*. Budapest, 2015 /Subsidia ad historiam medii aevi Hungariae inquirendam 7./, 184.

¹²⁹ C. Tóth: *Az egri káptalan...* 63.

¹³⁰ Egyúttal egri segédpüspök, borsodi főesperes. Uo. 53.

¹³¹ Korábban dékán. *Az egri káptalan...* 62 és 67.

¹³² Takács Imre: *A magyarországi káptalanok és konventek középkori pecsétjei*. Budapest, 1992, 49. 6. 1. sz.

¹³³ Uo. 53–54. 12. 2. sz. (A kötetben nyomdai hibaként: 12. 1.)

¹³⁴ Uo. 56–57. 14. 3. sz.

¹³⁵ Uo. 58–59. 16. 2. sz.

¹³⁶ Uo. *A magyarországi káptalanok...* 64–65. 20. 3. sz.

123. Jászói premontrei konvent: második hiteleshelyi pecsét¹³⁷ AA3 (Széplak) Nr. 1. (1328), U3 (Misle) Nr. 2. (1332), T2 (Jesznej) Nr. 9. (1339), T2 (Jesznej) Nr. 13. (1344), MM9 (Beke) Nr. 3. (1359), MM3 (Vitan) Nr.1. (1371), M3 (Mislókaet Tőkés) Nr. 3., T2 (Jesznej) Nr. 30. (1382), NN (Miscellanea) Nr. 29. (1388), U3 (Misle) Nr. 3. (1390), U3 (Misle) Nr. 4.(1393), NN (Miscellanea) Nr. 32. (1395), L1 (Tehany) Nr. 3. (1397), L2 (Baska) Nr. 3. (1399), D (Depositorium) Nr. 15. (1404), F (Telonium) Nr. 25. (1406), C (Parochia) Nr. 39. (1414), A (Cassovia) Nr. 29., D (Depositorium) Nr. 21. (1422), L3 (Kavecsán) Nr. 2. (1423), L2 (Baska) Nr. 5. (1426), H1 (Cerevisia) Nr. 2. (1427), L2 (Baska) Nr. 7. (1428), D (Depositorium) Nr. 27., Nr. 28. (1453), F (Telonium) Nr. 79. (1478), K3 (Szebenye) Nr. 5., Nr. 6., Nr. 7., N2 (Kalsa) Nr. 15. (1480), K3 (Szebenye) Nr. 9., N2 (Kalsa) Nr. 19. (1483), B (Privilegium) Nr. 41. (1486), K3 (Szebenye) Nr. 18. (1488), MM5 (Hegymegi) Nr. 1. (1490), D (Depositorium) Nr. 35. (1491), S1 (Darholtz) Nr. 7. (1492), N2 (Kalsa) Nr. 23. (1509), K3 (Szebenye) Nr. 23. (1512), G1 (Census) Nr. 12. (1514), F (Telonium) Nr. 120., Nr. 121. (1519), G1 (Census) Nr. 13., G2 (Contributio) Nr. 22. (1523), F (Telonium) Nr. 122. (1526).
124. Kassai ferences konvent: S1 (Darholtz) Nr. 2. (1481).
125. Kolozsmonostori bencés konvent: harmadik hiteleshelyi pecsét¹³⁸ OO (Continuatio) Nr. 68. (1514).
126. Leleszi premontrei konvent: hiteleshelyi pecsét¹³⁹ PP (Appendix) Nr. 90. (1416).
127. Szepesi társaskáptalan: második hiteleshelyi pecsét¹⁴⁰ A (Cassovia) Nr. 10. (1317), T2 (Jesznej) Nr. 12. (1344), V2 (Pouch) Nr. 2. (1350), T2 (Jesznej) Nr. 20. (1352), V2 (Pouch) Nr. 4. (1360), V2 (Pouch) Nr. 7. 2. (1402), F (Telonium) Nr. 29. (1413), B (Privilegium) Nr. 23., F (Telonium) Nr. 33. (1419), V2 (Pouch) Nr. 8. (1428), L4 (Szakalya) Nr.2. (1430), L2 (Baska) Nr.10. (1447), E1 (Tricesima) Nr. 11., L4 (Szakalya) Nr. 4.(1464), C (Ecclesia) Nr. 11. (1478), C (Ecclesia) Nr. 13. (1485), K (Forró) Nr. 7. (1511).
128. Széplaki bencés konvent: I2 (Miscellanea) Nr. 1. 2. (1344).
129. Turóci premontrei konvent: hiteleshelyi pecsét¹⁴¹ MM 18 (Podmaniczky) Nr. 1. (1507).
130. Váci székeskáptalan: harmadik hiteleshelyi (nagyobb) pecsét¹⁴² NN (Miscellanea) Nr. 33. (1396).

¹³⁷ Uo. A magyarországi káptalanok... 67. 24. sz.

¹³⁸ Sipos Gábor: A kolozsmonostori konvent hiteleshelyi működése. In: *Művelődéstörténeti Tanulmányok*. Szerk. Csetri Elek – Jakó Zsigmond – Tonk Sándor. Bucuresti, 1979, 33–50., 215–219. 47., 24. sz.; Vö. Takács: *A magyarországi káptalanok...* 69–70. 28. sz.

¹³⁹ Takács: *A magyarországi káptalanok...* 72. 30. 1. sz.

¹⁴⁰ Uo. 86–87. 46. 2. sz.

¹⁴¹ Uo. 90–91. 51. 1. sz.

¹⁴² Uo. 93. 54. 3. sz.

Ezeken felül további nyolc darab függőpecsét-töredéket őriznek az oklevelekről leszakadva. Ebből kettő Kassa város első pecsétnyomójának lenyomatait képezi, egy az egri káptalan hiteleshelyi pecsétje. Egy-egy pedig I. Lajos és I. Zsigmond felségpecsétjének töredéke. Egy mandorla alakú főpapi pecsét, továbbá egy természetes és egy zöld színű viaszpecsét töredéke. Utóbbiak azonosítása bizonytalan, így besorolásukat nem végeztem el.

Bízom benne, hogy közleményemmel felkeltettem az érdeklődést Kassa Város Levéltárának Mohács előtti iratanyaga, és általában a külföldi levéltári kutatások iránt. Bár a magyar középkorkutatók páratlan helyzetben vannak, hiszen akár otthonról is elérhetik az ismert okleveles források jelentős részét, nem adhatjuk fel a helyszíni kutatásokat. Ez a pecsétani vizsgálatok tekintetében egyértelmű, viszont lappangó oklevelek – vagy mint fenti példánk mutatja, akár oklevélcsoportok – is rejtve maradhatnak a kutatók előtt.

ÁDÁM NOVÁK

HUNGARICAE AND SEALS FROM THE MIDDLE AGES IN THE ARCHIV MESTA KOŠICE (Archivum Secretum)

During the studying the Middle Ages in Hungary efforts should be made to collect the largest and most complete source base due to the low and fragmented number of them. This is especially true, in the case of seal analyses, but we have also seen that how important were significant charters, which were left out from the DL-DF database. In this paper, I intend to provide a detailed seal index and a list of charters, which were not digitalized in the Archiv mesta Košice, to help colleagues, who studying the region, the era, or sigillography in general. It is not my secret to present the bibliography of the already published seals and charters.

